

Németh Márton

Az OSZK Webarchívum új honlapjának felépítése és szolgáltatásai

Pilot projektből állandó könyvtári szolgáltatás

Az Országos Széchényi Könyvtár a 2000-es évek elejétől kezdett foglalkozni a digitálisan születő dokumentumok megőrzésével, a legismertebbek ezek közül a könyvekkel foglalkozó Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK), majd az időszaki kiadványokat archiváló Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis (EPA) és a képi dokumentumokat gyűjtő Digitális Képarchívum (DKA). Már 2006-ban felmerült, hogy más országokhoz hasonlóan egy webarchívumot is létrehozzon a nemzeti könyvtár, ami 2015-ben a gyűjtőköri szabályzatában is rögzítésre került. A szükséges informatikai és személyi feltételek végül 2017-ben, az Országos Könyvtári Rendszer Projektnek köszönhetően valósultak meg a webarchívum munkacsoportjának létrehozásával. A két és fél éves tanulási és tesztidőszak után elkezdődött a magyar webtérben közzétett tartalmak egy részének időszakos lementése és gyűjteménybe szervezése. Az OSZK Webarchívum azzal a céllal jött létre, hogy reprezentatív képet nyújtson egy adott időszakban nyilvánosan elérhető, a magyar közönségnek szánt és a kulturális örökség részét képező online tartalomkínálatról, a hungarikumok körébe tartozó elektronikus dokumentumokról.

Már a kezdetekkor támaszkodhattunk a Drótos László által létrehozott wiki szolgáltatásra, emellé kezdtük építeni a webarchiválás nemzetközi bibliográfiáját, illetve létrehoztuk a kísérleti projekt honlapját, ahol nyomon lehetett követni tevékenységeinket.

OSZK WEBARATÁS – TESZT FÁZIS

(Lezárt oldal, utolsó módosítás: 2020. március 27.)

Az új honlap: webarchivum.oszk.hu

DEMÓ | JAVASLAT | WIKI | IRODALOM | LISTA | WORKSHOP

A PROJEKT

Az **Országos Széchényi Könyvtár** 2017 áprilisától az OKR projekt keretében elkezdett kísérletetni a webarchiválás technológiájával, az internetes források hosszú távú megőrzésének érdekében. Ez az alprojekt 2019 májusának végéig tart és az informatikai háttérét a KIFÜ biztosítja.

Ennek a kutatási és fejlesztési munkának az a célja, hogy megalapozza egy leendő magyar internet archivum feltételeit:

- álljon rendelkezésre egy olyan műszaki infrastruktúra, amely képes a nyilvános internetről nagy tömegű, sokféle formátumú digitális tartalmat begyűjteni, feldolgozni, biztonságosan megőrizni és - a jogi státusz függvényében - szolgáltatni;
- legyenek a magyar közgyűjteményekben dolgozó könyvtárosok, levéltárosok és információsok között olyan szakemberek, akik értenek ehhez a tevékenységhez;
- készüjjenek el olyan dokumentumok, amelyek alapján szabályozott módon folylhat ez a munka (pl. gyűjtőköri leírás és válogatási szempontok, a magyar webtér leltárolása, metadatumok, szerződésminitak a tartalomgazdák számára, az archiválási tevékenység és az archivumhoz való hozzáférés jogszabályi előírásai).

A teszt fázisban néhány száz kulturális és tudományos webhely kerül kiválasztásra (pl. könyvtári, levéltári, múzeumi honlapok, egyetemek és kutatóintézetek oldalai, elektronikus folyóiratok, szakmai blogok), melyeknek a tulajdonosait elektronikus levélben értesítjük arról és engedélyt kérünk az archiválásra ill. esetleg a lementett változat szolgáltatására is egy demóstrációs célra létrehozott gyűjteményben. A szelektíven archivált URL címek keresője [itt található](#).

HÍREK

2020. 03. 27. Elkészült a webarchivum új honlapja a webarchivum.oszk.hu címen, ezennél írt jelenek meg a projekttel kapcsolatos hírek és információk; bár egy ideig még a régi honlap is elérhető marad. Az új felületen lesznek majd kereső és böngésző funkciók is, de ezek fejlesztése még folyamatban van.

2020. 03. 19. Február harmadikától elkezdtheti rendszerezéssel menteni a koronavírus járványról szóló magyar nyelvű híreket és információkat a webarchivumba. Jelenleg [már közel 90 forrást aratunk](#), köztük a nagyobb hazai és határon túli híroldalainak a témával foglalkozó rovatát, illetve ilyen címkével ellátott cikkeket; a kormányzat és más szervezetek, intézmények internetes tájékoztató anyagait; valamint az egészségügyi portálok egyes aoldalaait. A lementett tartalom szerzői jogi okokból egyelőre egy zárt archívumba kerül és kutatási célokra lesz majd használható elsősorban. A <https://goo.gl/forms/Y1q1IxcM7APh443> űrlapon keresztül bárki javasolhat a járvánnyal foglalkozó magyar webhelyet vagy egyéb online információforrást, amit érdemes lenne hosszú távon is megőrizni.

2020. 02. 10. A spanyol webarchivum fennállásának 10. évfordulóján.

SZAKIRODALOM MAGYARUL

- Androvic, Alojz: Web-archivum made in Slovakia: Kísérleti projekt az elektronikus információforrások gyűjtésére és archiválására. In: *Tudományos és Műszaki Tájékoztató*, 2007. (54. évf.), 10. sz.
- Bailey, Steve - Thompson, Dave: Az első nyilvános webarchivum az Egyesült Királyságban. In: *Tudományos és Műszaki Tájékoztató* 2006. (53. évf.), 10. sz.
- Cerbovs, Ludmila: A cseh web és a köteleplátdény-rendelt In: *Könyvtári Figyelő*, 2009. (55. évf.) 3. sz. p. 518-520.
- Crook, Edgar (ref. Drotos László): Webarchiválás a webtektes világban In: *Tudományos és Műszaki Tájékoztató*, 2010. (57. évf.), 2. sz.
- Dancs Szabolcs: Webarchiválási politikák In: *Könyv, könyvtár, könyvtáros*, 2011. (20. évf.), 10. sz.
- Dippold Péter: A hagyományos nemzeti bibliográfia és az Internet : Választékosok az új kihívásokra. Budapest : ELTE BTK, 2005
- Drotos László: Mi a MIA? : Javaslat egy Magyar Internet Archivum létrehozására

A webarchiváló projekt régi honlapja

A projekt előrehaladtával lassan megteremtődtek a webarchiválás mint állandó könyvtári tevékenység körvonalai és annak beillesztésének feltételei az OSZK szakmai kínálatába. A kísérleti projekt keretén túllépve egy olyan új, már a leendő szolgáltatási kínálat egyes elemeit számba vevő honlapra lett szükségünk, amely keretbe foglalja a különféle célcsoportok számára általunk végzett tevékenységeket. Természetesen mindezt oly módon terveztük meg, hogy a kísérleti projekt keretében szolgáltatott információk se vesszenek el, hanem új szakmai környezetben kiteljesedve találjanak teljesebb otthonra. Ez a rövid áttekintés számot ad az új honlap koncepcionális felépítéséről, s arról, hogy különféle célcsoportoknak milyenfajta szolgáltatásokat tudunk kínálni.

A honlap felépítése és alapvető szolgáltatásai

Fontos szempont volt az új honlap elkészítésekor, hogy az illeszkedni tudjon majd a még formálódó nemzeti könyvtári tartalomszolgáltatási keretrendszerhez. Éppen ezért, az Információtechnológiai Igazgatóság illetékeseivel konzultálva döntöttünk a Wordpress tartalomkezelő rendszer használata mellett. Az Országos Tartalomszolgáltatási Rendszer is erre a platformra épül, emiatt remélhetőleg minimális nehézségek árán lesz majd integrálható a szolgáltatás. A honlap kialakítása számunkra is egy tanulási folyamat volt, hiszen a Wordpress-szel azelőtt főként, mint blogszolgáltató platformmal találkoztunk. Ez alkalommal pedig az ezen a szerepkörön túlnyúló általános tartalomkezelő funkciók kezelésének elsajátítására volt szükségünk. Fontos szempont volt az is, hogy a tartalmak jó része magyar és angol nyelven is elérhető legyen.

Az új honlap koncepciójának és szerkezetének megtervezésekor magunk elé képzeltük az általunk kínált jövőbeli szolgáltatásokat és azokat a célcsoportokat, amelyek a webarchívum felhasználói lehetnek. Ezek a webtartalmak felhasználói, kutatói; a webtartalmak gazdái; a közgyűteményi szakemberek; illetve az újságírók.

The screenshot shows the OSZK webarchivum website. At the top, there is a navigation menu with links: Webarchívum, A projektről, Felhasználónak, Tartalomgazdának, Szakembereknek, Újságíróknak, and flags for Hungary and the EU. Below the navigation is a main article titled "Tájékoztató a honlapról" (Information about the website). The article text describes the project's goals, the types of content available (including digitized books and periodicals), and the user interface. To the right of the article is a sidebar with a "Gyorsíratlan" (Győr Szalon) section featuring a portrait of a woman and several smaller images. Below the main article is a "Gyorslinkek" (Quick links) section with buttons for "Keresés" (Search), "Demó archívum" (Demo archive), "OSZK-s archívum" (OSZK archive), and "Rákóczi archívum" (Rákóczi archive). There is also a "Ajánlásra javasolom..." (I recommend...) button. Below the quick links is a "Hírek, események" (News, events) section with three news items: "Új honlap" (New website), "Üdvözlő videó a spanyol webarchívum születésnapjára" (Welcome video for the Spanish web archive's birthday), and "Rákóczi Emlékek Archívum" (Rákóczi Memories Archive). At the bottom of the page, there is a footer with contact information: "1014 Budapest, Szent György tér 4-6. | mia@mek.oszk.hu | +36-1-487-8688".

A webarchívum új honlapja

A kezdőlapon az archívumról szóló alapvető információk mellett a jobb oldali hasábban válogatott oldalképek diavetítésével ajánlunk néhány nyilvánosan szolgáltatott webhelyet a felhasználók figyelmébe. Az ismertető alatt közvetlen linket helyeztünk el a honlapajánló űrlapra, mely a gyarapítási javaslatok rögzítésére szolgál. Gyorslinkekkel ugyancsak elérhető közvetlenül a keresőfelület, a demó archívum, a Rákóczi-gyűjtemény, valamint az OSZK-honlapok gyűjteménye is.

A kezdőlap alján áttekinthetők legfrissebb híreink, elérhető közvetlenül a hírarchívum is. Az elérhetőségeinek közzététele mellett itt szolgáltatjuk a honlapra vonatkozó jogi információkat, közvetlen hivatkozás mutat anyaintézményünk, az OSZK honlapjára, valamint projektünk régi honlapjára is. A saját honlapunk áttekinthetősége és archiválhatóságának szempontjából fontos funkció a honlaptérkép, a felhasználók tájékozódását pedig a honlap anyagához illesztett szabadszöveges kereső is segíti, mely szintén közvetlen hivatkozással érhető el a kezdőlapról.

A *Webarchívum* menüpontban felvázoljuk a gyűjteményszervezés kereteit. Emellett böngészési és keresési lehetőséget igyekszünk biztosítani sokféle szempont szerint az archívumban őrzött nyilvánosan, illetve nyilvánosan nem szolgáltatható anyagokhoz is. Utóbbi esetben szerzői jogi okok miatt a lementett webhelyek csak az OSZK épületén belül, illetve zárt könyvtári hálózaton, dedikált terminálon lesznek elérhetőek a NAVA-pontok mintájára, de ennek szolgáltatási koncepciója jelenleg még fejlesztés alatt áll. Emellett statisztikai adatokat is kínálunk az archívum összetételéről, illetve annak felhasználásáról.

Ezt követi a webarchiválási projekttel kapcsolatos információkat összefoglaló menüpont. Itt kaptak helyet aktuális híreink, a szervezeti keretek bemutatása, publikációs és ismeretterjesztő tevékenységeink részletezése, együttműködő partnereink bemutatása, valamint innen lehet elérni a kísérleti projekt már nem frissülő régi honlapját.

A harmadik menüpont az általános felhasználási információkat összegezi. Tájékoztatót nyújtunk a honlapról, a gyakran ismétlődő kérdések is itt kaptak helyet, valamint itt lehet gyarapítási javaslattal élni a webarchívum számára.

A következő menüpontban a webes tartalomgazdákat igyekszünk megszólítani. Innen érhető el a keretszerződés szövege, amely szükséges az archívum nyilvános szolgáltatásához. Itt helyeztük el azokat a pecséteteket, melyeket a nyilvános szolgáltatásba bekerült partnereinek tehetnek ki a honlapjukra, továbbá technikai információkkal és ajánlásokkal is szolgálunk a webhelytulajdonosok számára, és itt érhető el a vonatkozó jogszabályok listája.

A *Szakembereknek* menüpont elsősorban a közgyűjteményi szakmai közeget szólítja meg. Itt adunk információt az általunk rendezett korábbi eseményekről, a szakmai együttműködés lehetőségeiről, a különféle szakmai kommunikációs csatornákról és oktatási tevékenységeinkről. Innen érhető el a nemzetközi szakbibliográfiánk, illetve a wiki alapú tudásbázis szolgáltatásunk is. Webhelyeket is ajánlunk, és igyekszünk becsatornázni a webarchiválással foglalkozó legfrissebb híreket a Twitterről.

Az *Újságíróknak* menüpont a külső kommunikáció során szükséges alapvető tényeket, információkat foglalja össze tevékenységeinkről. Szabadon felhasználható képeket, szórólapokat, plakátokat kínál, valamint áttekintést nyújt médiamegjelenéseinkről.

Az alábbiakban az imént felvázolt szerkezethez illeszkedve nyújtunk rövid áttekintést az egyes szolgáltatási elemekről.

A webarchívum mint gyűjtemény

A webes tartalmak megőrzése több szinten és többféle munkafolyamattal történik, és ahogy a bevezetőben már említettük, a webarchívum hozzáférés szempontjából is kétfelé oszlik: vannak nyilvánosan is szolgáltatott részei és van az egyelőre „sötét archívum”, amely majd a könyvtári hálózathoz lesz elérhető, elsősorban kutatóknak. Ezt a kettősséget tükrözi az új honlap első, *Webarchívum* nevű menüpontja, mely alatt a részgyűjtemények ismertetőinél és a böngészési, illetve keresési funkcióknál is szét lett választva a nyilvános és a zárt gyűjteményrész.

Előbbibe jelenleg három szolgáltatás tartozik: Az egyik korábbi cikkünkben* már részletesen bemutatott, a II. Rákóczi Ferenc emlékévé alkalmából készített, a webarchívum és másik három digitális gyűjtemény anyagából válogatott önálló honlap, saját böngésző- és keresőfelülettel. A másik kettővel pedig elsősorban a webarchiválás technológiájának lehetőségeit és korlátait szeretnénk demonstrálni. Ezekben az OSZK saját online szolgáltatásainak, illetve más intézmények vagy magánszemélyek honlapjainak, blogjainak, időszaki kiadványainak különféle szoftverekkel készült és megjelenített mentéseit lehet böngészni.

Mivel az általunk mentett példányok mellett az archiválás idején készült oldalképek, továbbá az amerikai Internet Archive mentései, és természetesen az eredeti webhelyek is megnézhetőek, ezért össze lehet vetni, hogy milyen különbségek vannak közöttük. A web technológiája ma már olyan bonyolult, hogy nagyon nehéz megőrizni és reprodukálni egy webhely vagy akár csak egy weboldal minden elemét, ezért gyakoriak a hibák és a hiányok az archivált anyagban. Ezeket a problémákat a metaadatokban is rögzítjük. Ilyen, XML-formátumú adatrekordokat egyelőre csak a nem OSZK-s webhelyekhez készítettünk, és éppen e cikk írásakor fejlesztjük hozzájuk a keresőprogramot. A nyilvános gyűjtemény teljes szöveggel is kereshető a dán nemzeti könyvtár által készített SolrWayback programmal.

A zárt archívumban levő, témák vagy műfajok szerint összeválogatott, több mint 27 ezer magyar webhelyhez viszont nincsenek ilyen részletes leírások, ezekről csak a részgyűjtemények szintjén rögzítünk adatokat. Ezért a honlapon mindössze az egyes webhelyek nevének vagy URL-címének részletére lehet rákeresni, és a találati listában csak az látszik, hogy melyik részgyűjteményben tartjuk őket nyilván, és hogy azt mikor arattuk utoljára. Bár a mentett verziókat szolgáltatási engedély hiányában nem tudjuk kitenni, de legalább kis méretben megnézhe-

* Drótos László – Visky Ákos László: *Rákóczi-archívum. Mintaalkalmazás egy webarchívum más digitális gyűjteményekkel való összekapcsolására.* = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 29. évf. 2020. 3. sz. 35-48. p. https://epa.oszk.hu/01300/01367/00326/pdf/EPA01367_3K_2020_03_035-048.pdf (2020.06.27.)

tők a kezdőlapokról készült oldalképek. Természetesen belinkeltük az Internet Archive nyilvános mentéseit, és az élő weben levő eredeti szolgáltatást is.

Keresés a részgyűjteményekben

Ezzel az űrlappal a zárt archívum tematikus és műfaji részgyűjteményeiben levő webhelyek URL címében és/vagy nevében lehet keresni. Ha mindkét mezőt kitöltjük, akkor csak olyan találatok jelennek meg, amelyekre mindkét feltételt teljesül. Mivel többféle cím- és névvariáció is előfordulhat, ezért az URL cím esetében a "http://" vagy "https://" előtagot, illetve a "www." aldoménnevet és az esetleges "index.html" vagy "index.php" stb. fájlnévet ne írjuk be, sőt általában a ".hu" országdomén is felesleges. (Tehát például a "https://www.mek.oszk.hu/index.php/" helyett elég csak erre rákeresni: "mek.oszk.hu") Ha pedig névre keresünk, akkor egy-két jellemző, egymás mellett szót kell megadni (pl. "elektronikus könyvtár"). Ez a kereső automatikus szóközvezést használ, így a ragozott alakokat is megtalálja (pl. "Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület").

> több...

Webhely URL címének részlete:

Webhely nevének részlete:

Webhely neve ▼ Részgyűjtemény ▲ URL-cím ▲

Találatok: 17

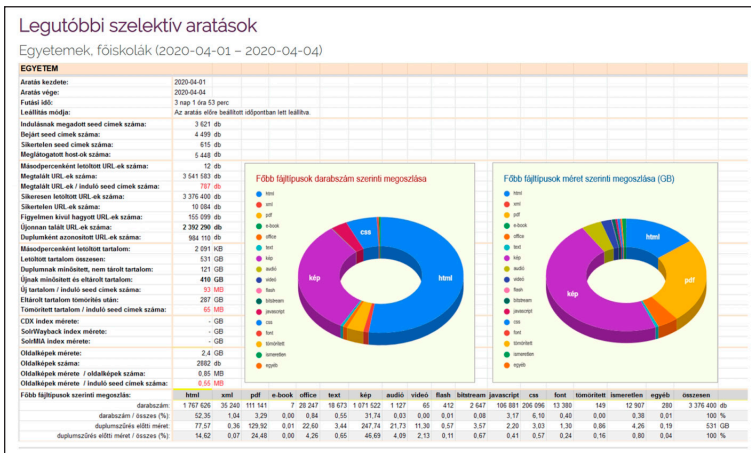
Jókai Mór Városi Könyvtár, Isaszeg http://www.jokai-bib.hu [KÖNYVTÁR] (2020-02-21)				
Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom http://www.jmvp.hu [KÖNYVTÁR] (2020-02-21)				
Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa http://www.jmvp.papa.hu/ [KÖNYVTÁR] (2020-02-21)				
Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa http://jmvp.komarc.hu [KÖNYVTÁR] (2020-02-21)				
Jókai Mór, magyar író https://www.google.com/site/magyarirokjokaimor/ [RODALOM] (2020-02-08)				
Jókai Mói Komárom http://www.jokaimoi.hu/ [MUVESZ] (2020-02-28)				
Jókai Néptánccsoport http://jokaineptanccsoport.hu/ [MUVESZ] (2020-02-28)				

A zárt gyűjtemény keresőjének találati listája képgalériával kiegészítve

A tematikus és műfaji válogatások mellett eseményekhez kötődő archiválást is végzünk, ezekről is lehet tájékozódni az új honlapon. Mivel ezek a részgyűjtemények többnyire nem webhelyekből, hanem egyedi weboldalakból, hírekből, blogbejegyzésekből és Wikipédia-szócikkekéből állnak, ezért nem volt célszerű közösen kereshetővé tenni őket a fent említett 27 ezres címlistával, úgyhogy csak táblázatos formában böngészhetők.

A magyar webtér egy-egy jelentős részére kiterjedő, pillanatfelvétel-szerű aratásból eddig kettőt csináltunk: 2018 őszén 291 ezer, 2019 végén pedig közel 247 ezer címről indítottuk el a robotot. Ezeknek csak az összesített adatai nézhetők meg a *Webarchívum* menü *Statisztikai adatok* pontja alatt. Ugyancsak itt található a többi részgyűjtemény legutóbbi aratásairól készített táblázatok és diagramok, továbbá a honlapunk látogatottságát mutató grafikon.

Végül egy érdekesség a honlapnak ebből a részéből: a *Böngészés* almenüben található egy *Megszűnt webhelyek* oldal, ahol mintaként bemutatunk olyan webhelyeket, amelyekről sikerült viszonylag jó mentést készítenünk, mielőtt azok eltűntek volna az internetről. Ilyen például a Lánchíd Rádió honlapja, a CriticalHit videójátékos magazin, a HAMLET nevű erdélyi színházi portál, vagy a Tolna Megyei Levéltár régi weboldala.

Egy tematikus részgyűjtemény aratásáról készült statisztika

A webarchiválási projekt szakmai és szervezeti keretei

Az imént felvázolt, webarchívumi gyűjteményre épülő szolgáltatások mellett nagy szükségét érezzük, hogy azokat a kereteket is bemutassuk, melyek révén a gyűjteményfejlesztési munkánk zajlik. Voltaképpen arról a szervezeti, illetve szakmai bázisról adunk itt számot, melyre alapozva végezzük tevékenységünket. A kezdőoldal mellett itt kapnak helyet a munkánkkal kapcsolatos legfrissebb hírek, illetve a hírarchívum is, melynek segítségével a kísérleti projekt kezdetéig vissza lehet követni, hogy miként formálódtak különféle teendőink. Fontosnak tartjuk, hogy transzparens módon elérhető legyen az eddigi munkásságunk, ezért itt az összes szakmai megjelenésünk (úgy mint konferencia-előadások, prezentációk, hazai és nemzetközi publikációk) visszakereshető. Az egyes eseményekről, publikációkról természetesen a hírek rovatban folyamatos tájékoztatást adunk, itt azonban egységes rendszerben áttekinthetővé válik tevékenységünk teljes vertikuma. Ezenfelül a projekttel kapcsolatos nyilvános dokumentációs forrásokat is közzétesszük. Itt lehet az előadások, publikációk témáiról, illetve az egyes szakmai részterületekről mélyebben is tájékozódni, melyek tevékenységeink középpontjában állnak. Természetesen bemutatjuk röviden saját magunkat, illetve együttműködő partnereinket is.

Általános felhasználói információk

Rövidnek tűnik a menüpont kínálata, ám tartalmát tekintve elengedhetetlenek az itt közreadott információk. Minden európai webarchívum biztosítja felhasználói számára a lehetőséget gyarapítási javaslatok megtételére, s ez a funkció már a kísérleti projekt honlapján is rendelkezésre állt.

Két irányból is el lehet jutni ide: a menürendszerből, illetve közvetlenül a kezdőlapról. Ez a szolgáltatás adja a felhasználóknak szóló kínálat magyát, amelle

Webhely archiválási javaslat

Ezen az űrlapon javasolhat archiválásra, hosszú távú megőrzésre érdemes magyar vagy pedig magyar vonatkozású külföldi webhelyeket az Országos Széchényi Könyvtár OKR projektje (<http://www.oszk.hu/okr-projekt>) keretében működő webarchívum számára.

Elsősorban kulturális, tudományos, oktatási és közéleti témájú honlapokról várunk javaslatokat. Hogy egy oldal szerepel-e már a nyilvántartásunkban, azt itt tudja ellenőrizni: <https://webarchivum.oszk.hu/webarchivum/kereses/a-reszgyujtemenyekben/> (célszerű csak egy jellemző betűcsoportot beírni a névből vagy az URL címből az egyik keresőmezőbe, pl. oszk).

Ha az ajánlott weboldal beleillik a gyűjtőkörbe és még nincs benne az archívumban, akkor felvesszük a rendszeresen mentendő címek listájára. Egyes kiválasztott webhelyek esetében engedélyt kérünk a tartalomgazdától az archivált változat nyilvános szolgáltatásra is a <https://webarchivum.oszk.hu/webarchivum/reszgyujtemenyek-szerint/demo-kezdolap/> címen levő gyűjteményben.

A projektről a <https://webarchivum.oszk.hu> honlapon található adatok és a mia@mek.oszk.hu címen lehet további információkat kérni. Az OSZK adatkezelési elveiről pedig itt tájékozódhat: <http://www.oszk.hu/adatvedelem>

(Az űrlap utoljára módosítva 2020. április 2-án.)

*Kötelező

Webhely neve *

Az archiválásra javasolt webhely szöveges megnevezése és esetleges rövidítése, pl. Országos Széchényi Könyvtár (OSZK).

Saját válasz

Az ajánló űrlap részlete

persze, hogy általános tájékoztatást nyújtunk a honlapról. A *Gyakran Ismételt Kérdések* menüpontban pedig olyan kérdéseket igyekszünk megválaszolni, melyek a gyakorlati munka során számos alkalommal előkerültek.

Kínálatunk a tartalomgazdáknak

A honlap tervezésekor igen fontosnak tartottuk egy olyan menüpont megtervezését, ahol a tartalomgazdákat érintő minden információ egységes keretek között megtalálható. A velük kötendő minél szélesebb körű partnerség a webarchiválás sikeressége szempontjából kulcsfontosságú tényező. Egyrészt szeretnénk arra bátorítani minél több, a látóközönségbe került honlaptulajdonost, hogy szerződjene velünk az archivált webhelyek nyilvános szolgáltatásának céljából. Számukra kész szerződésmintát adunk, amelybe már csak az adott tartalomtulajdonos és webhelye(i) adatait kell beilleszteni. Tájékoztatást nyújtunk továbbá az általunk végzett archiválási és szolgáltatási tevékenység pontos jogi hátteréről is. Másik oldalról a tartalomgazdákkal kötendő szövetség egyik sarokpontja, hogy jól archiválható tartalmakhoz férhessünk hozzá. Ennek előmozdítására különféle szakmai ajánlásokat fogalmaztunk meg, melyeket a webhelyek fejlesztésekor hasznos lenne figyelembe venni. További pozitív motivációnak szánjuk a *webarchiválási pecsétke* alkalmazását, amelyek segítségével egy webhely tulajdonosa – a pecsét

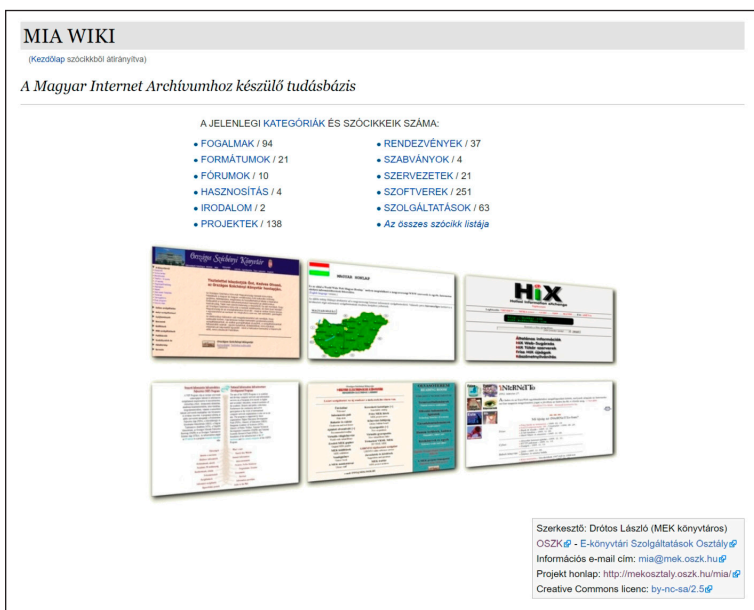
weboldalra való kihelyezésével – nyilvánosan felmutathatja, hogy archiváljuk a webhelyét a jövő számára.

Webhely archiválásának jelzésére használható pecsétek

A közgyűteményi szakmának ajánlott szolgáltatások

A gyűjteményalapú, illetve a tartalomgazdáknak nyújtott szolgáltatások mellett voltaképpen ez a szolgáltatási kínálat képezi az új honlap harmadik sarokpontját. Könnyen kezelhető, wiki alapú tudásbázist kínálunk, szinte minden összefüggésben a webarchiválással kapcsolatos fogalmakról, munkafolyamatokról.

Az internetes tartalmak megőrzésével foglalkozó wiki

Ezt egészíti ki az immáron harmadik éve épített nemzetközi szakbibliográfia, amit az EBSCO, a ProQuest, illetve az ACM informatikai szakadatbázis által

feltárt cikkek és konferencia-előadások alapján állítunk össze, de helyet kapnak benne az EPA által nyilvántartott belföldi anyagok is. A tételeket a Mendeley bibliográfiakezelő rendszerben gondozzuk, onnan végezzük a bibliográfia folyamatos (3-4 havi rendszerességű) gyarapítását szabványos bibliográfiai bemeneten keresztül. Az egyes tételekről részletes információkat tartalmazó nézetet kínálunk. A teljes anyagról a legfontosabb bibliográfiai adatokat nyújtó áttekintési mód is elérhető, valamint exportálhatjuk azt különféle szabványos bibliográfiai formátumokban saját felhasználásra is. A bibliográfia, illetve a tudásbázis mellett elérhetővé tesszük az általunk évente megrendezett workshopok prezentációját, illetve az események felvételeit a Videotorium rendszerén keresztül. Ezeket a felvételeket mi metaadatuljuk és mi is töltjük fel. Nagyon fontos ezenfelül bemutatni azokat az oktatási-ismeretterjesztő tevékenységeket is, melyeket a webarchiválás kapcsán kifejtünk. Információkat kínálunk a Könyvtári Intézetben akkreditált webarchiválás tanfolyamunkról, illetve e-learning alapú tartalomfejlesztéseinkről is. Kifejezett célunk az, hogy a webarchiválás iránt érdeklődő kollégákkal minél intenzívebb szakmai együttműködést alakítsunk ki. Bár az OSZK-nak hamarosan remélhetőleg jogilag is rögzített feladata lesz a webarchiválás, de külső szakmai partnerek nélkül képtelenség feltárni a begyűjtendő tartalomforrások teljes vertikumát. Külön levelezőlistát hoztunk létre az érdeklődő szakmai partnerek tájékoztatására, illetve a honlapon is felvázoljuk az együttműködési lehetőségek fő irányait. A KDS pályázat ígéretes lehetőséget nyújt számos megyei-városi közkönyvtár számára ezen együttműködési formák elmélyítésére. Nagyon reméljük, hogy a közrebocsátott információk katalizátorai lesznek egy széles szakmai együttműködési háló kialakításának. A tájékoztató szolgáltatások mellett ez a legfontosabb célja az itt felvázoltaknak.

A külső kommunikáció keretei

A honlaptervezés során fontosnak tartottuk egy olyan menüpont beillesztését a szolgáltatási kínálatba, amely elsődlegesen a sajtó munkatársait, illetve a webarchiválást széles körben népszerűsíteni kívánó partnereinket célozza meg. Itt tömören összegezzük a tevékenységeinkről szóló alapvető információkat. A szöveges tartalom mellett pedig szabadon felhasználható képeket, szórólapokat, plakátokat kínálunk népszerűsítési cézzal. Az újságírók munkáját jelentősen segítheti az az összeállítás is, melyben a webarchiválási projektről, illetve tágabban a webarchiválásról szóló nyomtatott és elektronikus sajtómegjelenéseinket tartjuk számon, illetve megosztjuk a cikkek teljes szövegét, amennyiben az lehetséges.

Tervek a jövőre nézve

A vonatkozó jogszabályi környezet megteremtése után fontos feladatunk lesz, hogy a magyar illetőséggel bíró honlaptulajdonosok számára előírandó bejelentési kötelezettségnek egy megfelelő űrlap segítségével eleget tudjanak majd tenni.

A könyvtárakkal való együttműködés elmélyítése során szükségessé válhat egy kollaboratív munkafelület kialakítása, amit szintén a honlap keretei közé szeretnénk majd illeszteni.

A megfelelő finanszírozási feltételek biztosításával megnyílna a lehetőség arra, hogy az Internet Archive által begyűjtött magyar webhelyeket is a honlapunkba integrált keresőfelületen tudjuk elérhetővé tenni. Ez nagyon jelentős hozzáadott értéket jelentene a magyar web múltjának feltárása terén.

A zárt archívum elérhetőségének biztosítása, valamint az Internet Archive által gyűjtött anyag szolgáltatása felértékelheti a kutatástámogató funkciók fejlesztését is. És akár külön menüpont alatt adhatunk majd tájékoztatást a kutatási lehetőségekről a tudományos szakemberek számára, a vonatkozó nemzetközi gyakorlat bemutatásával.

Középtávú terveink közé tartozik a közép-európai webarchívumok Memento protokollon alapuló közép-európai közös keresőfelületének megteremtése, egy közös portál keretében, ahol együtt meg tudnánk jelenni, természetesen megfelelő kapcsolódási pontokkal a nemzeti webarchívumok honlapjaihoz is. A koronavírus-járvány miatt sajnos idén már nem tudjuk elkezdni ennek a szervezését, de 2021-ben a meglévő személyes kapcsolatainkra építve mindenképp szeretnénk megvalósítani.

FELHÍVÁS

Kedves Olvasók és Esterházy-olvasók!

Az Evangélikus Országos Gyűjtemény **Esterházy Péter és Gitta Könyvtár** széles körű gyűjtést indít. Határidő nélkül várjuk digitális kollekciónkba Esterházy Péter dedikációit.

- fotó (pl. közös fotó, dedikálásról készült fotó)
- dedikációról, könyvbejegyzésről készült fotó
- találkozásom/találkozásaim Esterházy Péterrel (szöveg Word-fájlban, max. 3000 leütés)

Kérjük, figyeljenek a fotók megfelelő (600 dpi) felbontására.

Egy személy természetesen több fájlt is beküldhet.

A beérkezett anyagokat folyamatosan közzéteesszük honlapunkon. Nyomtatásban való esetleges közlést a tulajdonos engedélyéhez kötjük.

Cím: eogy@lutheran.hu

A felhívás eredeti szövege és a már beérkezett dokumentumok az alábbi oldalon érhetőek el:
<https://eok.lutheran.hu/node/1426>

Balogh Kriszta és Zászkaliczky Zsuzsanna, az EPG Könyvtár kurátorai

Hubert Gabriella PhD, ötletgazda